

# ŽIVOT A BYDLENÍ

## (RECENZE)

Sociologie, architektura, urbanismus - pojmy, které v současném světě tvoří celek, v jehož obsahu se ukrývá jedno z největších tajemství budoucnosti života člověka na této planetě. Proč? Bydlení a jeho kultura sebou nesou nároky vytvářející potřebu činit život pohodlnějším tam, kde si příroda vystačí svojí pouhou existencí, kde člověk naopak přírodu přetváří dle obrazu svého a přirozený řád věcí proměňuje /vůči přírodě/ v nepřirozený řád vlastní kultury. Osobní požadavek po identitě jde proti nároku prostředí.

Studie Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě (Karel Schmeidler a kol.), která byla nedávno uvedena na knižní pulty, má tu přednost, že nutí zamyslet se

nad shora uvedenými faktory a věnovat zvýšenou pozornost individuálnímu chápání smyslu bydlení. "V poválečném pojetí architektury lze sledovat stále se zvětšující vliv studia sociálních a psychologických potřeb člověka orientovaných směrem k prostředí a hledání jeho lidského smyslu." "Tento přístup a jeho formové důsledky představují v jistém smyslu programovou negaci stylového projevu funkcionalismu." "Vyvstal požadavek humanizovat a antropometrizovat architekturu někdy až příliš poznamenanou předchozím technicistním přístupem." (Viz str. 53)

Bez zbytečných romantizujících peripetií o "kráse" stavitelské práce autor upřed-

nostňuje fakticitu založenou na ověřování přímo z pramenů, jejichž bohatý seznam najde čtenář v Přehledu použité literatury. Tématem předložené práce prostupuje myšlení o architektuře jako zvláštním způsobu filozofie člověka a jeho praktickém vyústění v tom, jakým prostředím z vlastního tvůrčího potenciálu je sám "obhozen". V tomto bodě shledávám jeden z nosných pilířů Schmeidlerovy práce, neboť nacházet se ve světě znamená také zacházet s ním jako s nástrojem vlastního bytí. "Američtí kritici architektury aplikovali postmoderní kritiku utopii filosofa a profesora London School of Economics Karla Poppera na stavbu měst a začali hovořit o eliminaci mnohotvárnosti

a různorodosti v moderním návrhu města. Popperův postmoderní plaidoyer pro pluralitu a náhodu našel ohlas i v teoretických úvahách o architektuře. Začalo se mluvit o tom, že města musejí růst a urbanistické plánování musí vytvořit prostor (tzv. otevřený konec) pro předem neurčený vývoj. (Viz str. 71) Není však chybou bránit se velikosti přírody tím, že člověk permanentně vymýšlí jak proti ní? Obrana je přirozenou lidskou vlastností před vším co na něj doléhá jako protiklad. Odvěká touha zušlechtit prostředí vlastního prostoru života přerostla v pocit nutnosti zasahovat všude tam, kde si příroda uchovala ještě svoji panenskou tvář (např. stánkem se slepovaným pečivem zaručeně nejzdravější marmeládou).

Ale člověk chce bydlet a vším, co se dá chápat jako "existence pod střechou" omlouvá zásahy tak kruté, že vyvolávají zcela přirozené reakce v podobě živelných pohrom, jež jsou důsledkem toho, o co člověk usiluje - o kulturu bydlení.

Co všechno tedy tvoří rozsah pojmu "být sám sebou"? Jsou to předně potřeby, hodnotový systém a s tím spojené prostředky pro dosahování individuálních cílů. Nekonečná řada studií o motivacích lidského jednání, důsledcích na změny prostředí a tím i lidské zdraví dnes v sociologicko-prognostické literatuře tvoří zcela samostatné odvětví sahající až k psychologicko-psychiatrickým okrajům. "Poměrně vysokou míru kriminality či deviantního chování vykazují výškové

budovy od určitého počtu podlaží, nepřehledné vchody, výtahy, haly, schodiště a požární schodiště, podzemní garáže či chodby." (Viz str. 178) Příčiny (tedy kauzální principy) jsou v tomto ohledu neúprosné - jedna duševní či fyzická žádost vyvolává druhou, a to zvláště, jsou-li takové žádosti splňovány.

Studie Ing. arch. PhDr. Karla Schmeidlera, CSc. ve spoluautorství s Doc. PhDr. Rudolfem Kohoutkem, CSc. bude jistě svým víc než jen učebnicovým textem přínosem všem, kdo v oboru jakým je architektura dnes chtějí získat encyklopedický přehled. Faktickou pozornost jak ze strany odborníků, tak ze strany studentů si uváděná práce vskutku zaslouží.

*Jiří Adamec*